

KWALITEITSKADER BEKWAAMHEIDSEISEN VOOR INSTRUCTEURS

Vastgesteld op de Algemene Vergadering van de MBO Raad op 17-4-2018

Inleiding

De Wet educatie en beroepsonderwijs verplicht de wetgever niet alleen tot het opstellen van bekwaamheidseisen voor docenten, maar ook tot het opstellen van bekwaamheidseisen voor onderwijsondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces. Deze onderwijsondersteunende werkzaamheden hebben betrekking op de lesinhoud en het (deels) zelfstandig geven van instructie en worden over het algemeen door instructeurs uitgevoerd. Daarom spreken wij van bekwaamheidseisen voor instructeurs. Voor de docenten zijn de bekwaamheidseisen al eerder in 2006 opgesteld in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. De BVMBO heeft in 2016 met ondersteuning van ECBO bekwaamheidseisen voor instructeurs opgesteld. De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) waarmee deze bekwaamheidseisen voor instructeurs wettelijk worden vastgelegd, wordt (naar verwachting) per 1 augustus 2018 van kracht. Dit betekent dat (nieuwe) instructeurs die vanaf het schooljaar 2018-2019 aan de slag gaan in het mbo aantoonbaar moeten (gaan) beschikken over de kennis en kunde die beschreven zijn in de AMvB.

Het vaststellen van bekwaamheidseisen voor instructeurs is afgesproken in het Nationaal Onderwijsakkoord in 2013. Het gevolg van het vaststellen van deze eisen is dat de specifieke functie en rol van de instructeur in het onderwijsteam en het onderwijsleerproces meer erkenning krijgt. Dit is onder andere van belang in het kader van het verantwoord invullen van begeleide onderwijstijd waarbij de instructeur zelfstandig delen van het onderwijs verzorgt. Werkzaamheden van instructeurs worden hierdoor onderscheidend ten opzichte van de bekwaamheidseisen voor docenten en in verhouding tot die van docenten vastgelegd. Tevens zal de opleiding voor instructeurs civiel effect krijgen. De verwachting is dat daardoor doorgroeimogelijkheden van instructeur naar docent overzichtelijk worden.

De AMvB geeft ten aanzien van de bekwaamheidseisen in hoofdlijn het volgende aan:

- 1) Vakinhoudelijk: de instructeur moet ten minste de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden beheersen die gelijk zijn aan het niveau van de opleiding waarin hij werkzaam is;
- 2) Pedagogisch-didactisch: de instructeur moet beschikken over pedagogisch en didactische kennis en vaardigheden op ten minste MBO-niveau 4.

Het hierna volgende kwaliteitskader biedt het bevoegd gezag van de mbo-school houvast hoe hij bij het benoemen of tewerkstellen van (nieuwe) instructeurs vanaf 1 augustus 2018 kan beoordelen of deze instructeurs aan de wettelijke bekwaamheidseisen voldoen. Daarmee geeft dit kwaliteitskader nadere invulling aan de AMvB.

Kwaliteitskader voor het benoemen of tewerkstellen van nieuwe instructeurs in mbo vanaf 1 augustus 2018

1) Voor welke functies is dit kwaliteitskader van toepassing?

Gaat de medewerker *onderwijsondersteunende werkzaamheden uitvoeren die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces*, dan zijn voor deze medewerker de wettelijke bekwaamheidseisen van toepassing. Dit is in elk geval aan de orde bij een benoeming in functies als instructeur vanaf functieniveau carrièrepatroon 7, maar dit kunnen ook andere direct onderwijsondersteunende functies zijn afhankelijk van de werkzaamheden die door de instelling aan die functie zijn toebedeeld.

In het besluit worden de werkzaamheden nader omschreven: *“het geven van instructie aan deelnemers met het oog op het verwerven van beroepsvaardigheden en het begeleiden van een of meer deelnemers binnen onderdelen van de beroepsopleiding die betrekking hebben op de beroepspraktijk tijdens de begeleide onderwijsuren, bedoeld in artikel 7.2.7, zesde lid, van de wet”*.

In beginsel lijken de bekwaamheidseisen niet van toepassing op onderwijsassistenten in carrièrepatroon 5 of 6, omdat is gebleken dat in deze functies geen werkzaamheden worden uitgevoerd die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces (zoals het betrekking hebben op de lesinhoud en het (deels) zelfstandig instructie geven). Bron: Brouwer, P. et al (2016), *Onderwijsondersteuners in het mbo: afbakening, lokalisering en toerusting*. 's-Hertogenbosch: ebo.

Het bevoegd gezag kan als werkgever in de desbetreffende functiebeschrijvingen van medewerkers de werkzaamheden opnemen waarop de bekwaamheidseisen van toepassing zijn. De bekwaamheidseisen zijn niet van toepassing op een onderwijsondersteunende functionaris voor zover deze is belast met werkzaamheden in verband met contractactiviteiten.

2) Check door het bevoegd gezag of instructeur voldoet aan de wettelijke eisen

Het bevoegd gezag moet checken of de betrokkene bij benoeming voldoet aan de wettelijke eisen van artikel 4.2.2 WEB. Onderdeel van deze check is een beoordeling of de medewerker aantoonbaar voldoet aan de bekwaamheidseisen. Aantoonbaar wil zeggen dat de medewerker over bewijzen beschikt van voldoende vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Dit kan worden aangetoond door een door de minister van OCW aangewezen getuigschrift of daaraan gelijkstaand (buitenlands) getuigschrift.

Naast het voldoen aan bekwaamheidseisen, moet men checken of de medewerker voldoet aan de twee overige wettelijke eisen uit de WEB (zie artikel 4.2.2, eerste lid, WEB). Dit betreft het in het bezit zijn van een recente verklaring omtrent het gedrag (VOG) en de check of betrokkene niet krachtens rechterlijke uitspraak is uitgesloten van het verrichten van onderwijsondersteunende werkzaamheden.

3) Wanneer wordt voldaan aan de bekwaamheidseisen?

De combinatie van vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische bekwaamheid die in de AMvB is beschreven vereist dat de instructeur beschikt over een werk- en denkniveau op minimaal mbo niveau 4.

A. Vakbekwaamheid

Aan de bekwaamheidseis van voldoende vakbekwaamheid wordt voldaan indien de instructeur beschikt over vakinhoudelijke kennis en kunde op aantoonbaar mbo niveau 4.

Indien de instructeur alleen wordt ingezet bij opleidingen entree, niveau 2 en/of niveau 3, dan volstaat vakinhoudelijke kennis en kunde op aantoonbaar mbo niveau 3.

Hiermee stelt dit kwaliteitskader een striktere norm voor vakbekwaamheid van instructeurs die werkzaam zijn op opleidingen entree en niveau 2, dan de wettelijke norm. Die is namelijk gelegd op tenminste het eindniveau van de opleiding waarin de instructeur zijn lessen uitvoert. Hiermee beoogt de sector de vakinhoudelijke kwaliteit van de onderwijsondersteunende werkzaamheden te borgen. Bovendien dienen de eisen die aan de vakbekwaamheid worden gesteld aan te sluiten bij de eisen die aan de pedagogisch-didactische bekwaamheid van de instructeur worden gesteld. Mbo-instellingen spreken met dit Kwaliteitskader bovendien uit dat zij ook voor instructeurs die werkzaam zijn op opleidingen entree, niveau 2 en/of 3 streven naar aantoonbaar werk- en denkniveau op mbo niveau 4.

Bewijzen van vakbekwaamheid:

- a.) Vakinhoudelijke kennis en kunde op mbo niveau 3, respectievelijk mbo niveau 4 kan in de eerste plaats worden aangetoond door een diploma van een **relevante** beroepsopleiding op minimaal mbo niveau 3 respectievelijk minimaal mbo niveau 4.

Met een **relevante** beroepsopleiding wordt bedoeld een diploma van een beroepsopleiding waarmee de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden zijn verkregen die passen bij de opleiding waarin de instructeur werkzaam is.

Ter illustratie: wordt een instructeur ingezet voor onderwijsondersteunende werkzaamheden bij een kappersopleiding niveau 2, dan kan vakinhoudelijke bekwaamheid worden aangetoond middels een diploma van de kappersopleiding op mbo niveau 3.

Wordt een instructeur ingezet voor onderwijsondersteunende werkzaamheden bij de opleiding elektrotechniek mbo niveau 4, dan kan vakinhoudelijke bekwaamheid ook worden aangetoond met een getuigschrift van een hbo-opleiding elektrotechniek.

- b.) Indien de instructeur niet beschikt over een diploma van een relevante beroepsopleiding op minimaal mbo niveau 4, dan kan het niveau van de vakinhoudelijke bekwaamheid worden aangetoond door middel van:
 - 1.) een ander diploma of getuigschrift, in combinatie met;
 - 2.) minimaal drie jaar **relevante** werkervaring.

Het bevoegd gezag dient te beoordelen of de instructeur door de combinatie van opleiding en ervaring geacht wordt te beschikken over een niveau dat vergelijkbaar is met mbo niveau 4 en of deze opleiding en ervaring in onderlinge samenhang bezien van voldoende belang zijn in verhouding tot de beoogde werkzaamheden aan de instelling.

Gaat het om een instructeur die alleen wordt ingezet bij opleidingen entree, niveau 2 en/of niveau 3, dan geldt bij het ontbreken van een diploma van een relevante beroepsopleiding op mbo niveau 3, dezelfde regel van: 1.) een ander diploma of getuigschrift in combinatie met 2.) minimaal drie jaar **relevante** werkervaring. De combinatie van opleiding en ervaring dient alsdan volgens het bevoegd gezag te leiden tot een vakinhoudelijk niveau dat vergelijkbaar is met mbo niveau 3.

Bij **relevante** werkervaring gaat het om ervaring in de praktijk van het beroep waarop de opleiding is gericht en waarvoor de instructeur onderwijsondersteunende werkzaamheden gaat verrichten. De medewerker kan als bewijsstukken van zijn werkervaring bijvoorbeeld zijn CV overleggen, behaalde branchecertificaten, beschrijvingen van de functies die hij heeft vervuld en/of getuigschriften van zijn vorige werkgever(s).

Het bevoegd gezag kan ter ondersteuning van het oordeel of de instructeur door de combinatie van opleiding en ervaring beschikt over een vakinhoudelijk niveau op mbo niveau 3, c.q. mbo niveau 4 er voor kiezen om het werk- en denkniveau te laten toetsen door een erkend testbureau. De test dient te voldoen aan de criteria, die door de Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN) van het NIP zijn ontwikkeld (zie www.cotandocumentatie.nl). Het afnemen van deze test kan tevens bijdragen aan de beoordeling door het bevoegd gezag of de instructeur in staat is om te (gaan) voldoen aan de pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen en de daarvoor vereiste scholing met succes zal kunnen afronden.

Geschiktheidsverklaring

Hoewel wettelijk niet vereist verdient het de voorkeur dat het bevoegd gezag bij het tewerkstellen van de instructeur op basis van een ander diploma of getuigschrift in combinatie met minimaal drie jaar relevante werkervaring, een geschiktheidsverklaring opstelt en afgeeft. In deze geschiktheidsverklaring wordt verwoord dat het bevoegd gezag op basis van opleiding en ervaring van de instructeur tot het oordeel is gekomen dat sprake is van voldoende vakbekwaamheid. Het bevoegd gezag draagt ervoor zorg dat bewijzen van vakbekwaamheid, zoals een door de instelling gewaarmerkt CV en/of de uitslag/rapportage van een capaciteitentest test in het personeelsdossier zijn opgenomen. In de bijlage is een format opgenomen die scholen kunnen gebruiken bij het opstellen van een geschiktheidsverklaring.

B. Bekwaamheid t.a.v. pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden

Aan de pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen wordt voldaan indien de instructeur beschikt over pedagogische en didactische kennis en vaardigheden op mbo niveau 4.

Bewijzen van pedagogisch-didactische bekwaamheid:

- a. Een diploma van een éénjarige mbo-4 specialistenopleiding tot instructeur mbo waarin de student geschoold is in de pedagogiek en didactiek. Dit garandeert de pedagogisch-didactische bekwaamheid. Dit opleidingstraject is gebaseerd op het kwalificatiedossier voor het beroep van instructeur dat door SBB is ontwikkeld en dat door mbo-scholen vanaf najaar 2018 uitgevoerd kan gaan worden.

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SBB een kwalificatie 'Instructeur mbo' ontwikkeld, waarin de pedagogisch didactische bekwaamheidseisen zijn verwerkt. De kwalificatie betreft een één-jarige specialistenopleiding en gevalideerd door onderwijs en bedrijfsleven in de sector Zorg, Welzijn en Sport van de SBB. De nieuwe kwalificatie eisen zullen met ingang van 1 augustus 2018 in werking treden, zodat voor het schooljaar 2018-2019 voor het eerst deelnemers voor de opleiding kunnen worden ingeschreven. De conceptversie van de kwalificatie is gepubliceerd op de [website van SBB](#) (versie 14 december 2017). Dit leidt tot een apart crebo.

of:

- b. Een getuigschrift van een door een hogeschool/universiteit aangeboden opleiding gericht op de pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen, waaronder een associate degree (Ad) opleiding voor onderwijsondersteuners. Na een succesvolle afronding van een dergelijk traject verstrekt de hogeschool/universiteit een getuigschrift op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) waaruit blijkt dat betrokkene voldoet aan de wettelijke bekwaamheidseisen voor onderwijsondersteuners. Dit traject moet inhoudelijk minimaal gelijkwaardig zijn aan bovengenoemde specialistenopleiding voor instructeurs.¹

of:

- c. Andere vormen van pedagogisch-didactische scholing, inclusief die van private opleiders, mits het getuigschrift is aangewezen bij ministeriële regeling als getuigschrift waarmee voldaan wordt aan de wettelijke bekwaamheidseisen voor instructeurs. Op dit moment heeft de Minister van OCW geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid om bepaalde getuigschriften aan te wijzen bij ministeriële regeling.

¹ Conform het besluit bekwaamheidseisen instructeurswerkzaamheden beroepsonderwijs kan tevens degene die in het bezit is van het getuigschrift pedagogisch-didactische scholing WEB (PDG) op basis daarvan aantonen dat hij voldoet aan de pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen. Daarnaast voldoet degene die in het bezit is van een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding automatisch aan de bekwaamheidseisen voor instructeurs.

4) Indien de instructeur nog niet voldoet aan de bekwaamheidseisen

Indien de instructeur nog niet beschikt over de diploma's / getuigschriften genoemd onder 3), mag het bevoegd gezag gedurende maximaal twee jaar hiervan afwijken. Het bevoegd gezag stelt de instructeur in die periode in de gelegenheid om het benodigde diploma / getuigschrift te halen. Het bevoegd gezag kan vervolgens deze periode met ten hoogste de helft verlengen indien bijzondere omstandigheden daartoe naar zijn oordeel aanleiding geven. Dan is het noodzakelijk dat het bevoegd gezag beschikt over geordende gegevens over deze bijzondere omstandigheden waardoor dit besluit tot verlenging is genomen. Voorbeelden van mogelijk bijzondere omstandigheden zijn onvoorziene studievertraging, zwangerschapsverlof of langdurige ziekte.

Verhouding bekwaamheidseisen met arbeidsrecht

Voor de benoeming van instructeurs gelden naast de wettelijke benoemingsvereisten uit de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) ook (o.a.) arbeidsrechtelijke bepalingen, waaronder het al dan niet verlenen van een vast contract. Hiervoor is de reguliere ketenbepaling voor tijdelijke contracten uit het Burgerlijk Wetboek (BW) van toepassing. In de cao mbo kan een verruimende afwijking hierop door sociale partners worden afgesproken. Dit was ten tijde van het vaststellen van dit kwaliteitskader (april 2018) niet het geval. *(IS WEL ONDERDEEL VOORSTEL INZET CAO MBO 2018 ev)*

In het geval van tijdelijke inzet als instructeur is het op grond van deze wetgeving tevens mogelijk om voor een periode van maximaal twee jaar af te wijken, onder bijzondere omstandigheden te verlengen met een jaar. De betreffende medewerker hoeft gedurende deze periode niet te voldoen aan de scholingsverplichting.

5) Overgangperiode voor invoering bekwaamheidseisen

In de periode 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2020 geldt een overgangperiode voor invoering van deze bekwaamheidseisen, waardoor in feite sprake is van een uitgestelde werking. Omdat de opleidingen waarmee een getuigschrift kan worden verkregen pas na 1 augustus 2018 van start kunnen gaan, krijgt nieuw aangesteld personeel tot 1 augustus 2020 de tijd alsnog het vereiste getuigschrift te behalen of een reeds begonnen opleiding af te ronden en het getuigschrift nadien te overleggen.

6) Overgangsrecht voor huidige instructeurs

Op de instructeurs die bij invoering van de bekwaamheidseisen op 1 augustus 2018 al als zodanig werkzaam zijn, is overgangsrecht van toepassing: bij deze medewerkers wordt er automatisch van uitgegaan dat zij reeds aan de bekwaamheidseisen te voldoen en hoeven zij daarom dit niet alsnog aan te tonen. Uit het bekwaamheidsdossier van de betreffende instructeurs moet blijken dat de instructeur op 31 juli 2018 als instructeur benoemd dan wel tewerkgesteld was. Het overgangsrecht blijft van toepassing als een instructeur overstapt naar een andere werkgever in het mbo. De betreffende instructeur zal dan bewijsstukken moeten

overhandigen waaruit blijkt dat op hem overgangsrecht van toepassing is. Het is aan de werkgever in het mbo om af te wegen of aanvullende afspraken over scholing in relatie tot de bekwaamheidseisen nodig geacht worden. In het kader van een goed personeelsbeleid en een goede onderwijskwaliteit zullen eventuele lacunes in de bekwaamheid van zittende instructeurs met behulp van na- of bijscholing worden weggewerkt, zodat er geen grote verschillen tussen de bekwaamheid van het personeel ontstaat of blijft bestaan.

Als bijlage bij dit kwaliteitskader is een met het ministerie van OCW afgestemd format opgenomen voor het afgeven van een verklaring door het bevoegd gezag dat de instructeur onder het overgangsrecht valt en daarmee geacht wordt te voldoen aan de bekwaamheidseisen.

7) Inzet van instructeurs vanuit vorm van externe inhuur (personeel niet in loondienst PNIL)

De wettelijke bekwaamheidseisen zijn ook van toepassing voor instructeurs die niet in loondienst zijn bij de mbo-school en tewerk gesteld worden via een vorm van externe inhuur. Zoals hierboven beschreven biedt de WEB de mogelijkheid om bij tijdelijke inzet af te wijken van de bekwaamheidseisen. Tevens kan een expert uit de praktijk worden benoemd als gastdocent voor maximaal vier klokuren per week gemiddeld op jaarbasis. In dat geval hoeft betrokkene niet aan de bekwaamheidseisen voor instructeurs of docent te voldoen. Een gastdocent werkt onder verantwoordelijkheid van een docent.

Bijlage format geschiktheidsverklaring instructeur bij opleiding lager dan mbo-3

Het College van Bestuur geeft deze geschiktheidsverklaring af gelet het gestelde in artikel 4.2.2 van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) jo. artikel 3.10 lid 1 onder a van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel.

Het College van Bestuur van verklaart dhr./mevr., geboortedatum geschikt om onderwijsondersteunende werkzaamheden, waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld conform art 4.2.3 lid 2 WEB, te verzorgen op de scholen die door het College van Bestuur in stand worden gehouden.

Deze geschiktheidsverklaring is gebaseerd op onderstaande feiten en omstandigheden. Bewijzen hiervan worden geleverd door aangehechte documenten.

Plaats:

Datum:

Naam:

Handtekening:

Feiten en omstandigheden

De medewerker:

- beschikt over aantoonbare relevante werkervaring van tenminste drie jaar in een functie in het vakgebied waarin de medewerker onderwijsondersteunende werkzaamheden gaat verzorgen;

en

- wordt geacht door een combinatie van opleiding en werkervaring te beschikken over werk- en denkniveau op minimaal mbo niveau 3/4, (*optioneel*: blijktens rapportage van bureau d.d.),

Als bewijs van bovenstaande zijn kopieën van het CV van de medewerker, eventuele branchecertificaten en (*indien van toepassing*) de rapportage van bureau met betrekking tot de vaststelling van het werk- en denkniveau op mbo-3/4 aangehecht.

Bijlage format verklaring toepassing overgangsrecht instructeur door bevoegd gezag

Het College van Bestuur geeft deze verklaring overgangsrecht af gelet het gestelde in artikel 4.2.2 van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en artikel XI, eerste en derde lid van de Wet op de beroepen in het onderwijs (BIO).

Het College van Bestuur van verklaart dat dhr./mevr., geboortedatum op 31 juli 2018 onderwijsondersteunende werkzaamheden, waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld conform art 4.2.3 lid 2 WEB, verricht. Daarmee voldoet onderhavig persoon conform het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel van rechtswege aan de geldende bekwaamheidseisen voor onderwijsondersteunende werkzaamheden.

Deze verklaring wordt aan de werknemer verstrekt en maakt onderdeel uit van het bekwaamheidsdossier dat het bevoegd gezag op grond van artikel 4.2.3a van de WEB bijhoudt.

Aldus in tweevoud opgemaakt en ondertekend.

Plaats:

Datum:

Naam:

Handtekening:

